

Okuma-Yazma Bilerek İlkokula Başlayan Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Gelişimlerinin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi

*Hanife ESEN-AYGÜN***

Öz

Çocuklarda okuma-yazma becerisinin kazanımının ne zaman olması gerektiği konusu hem ulusal hem de uluslararası alanyazında oldukça tartışmalı bir konudur. Bu doğrultuda, bu araştırmada, öğretmenlerin deneyimlerinden yola çıkarak okuma-yazma becerisinin okula başlamadan kazanımına ilişkin açıklık getirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma yorumlayıcı olgu bilim ile desenlenmiştir. Araştırmaya mesleki deneyimi boyunca en az bir kez okuma-yazma bilerek okula başlayan öğrencisi olan 15 sınıf öğretmeni katılmıştır. Araştırma verileri 2018-2019 öğretim yılı bahar yarıyılında toplanmıştır. Araştırma verilerinin analizinde Moustakas'ın olgu bilimsel veri analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin önemli bir bölümü çocuğun akranlarıyla birlikte öğrenmesinin okuma-yazma becerisinin kazanımı açısından daha etkili olacağı görüşündedir. Buna ek olarak, sınıf öğretmeni dışındaki bir kaynaktan okuma-yazma öğrenen çocukların öğretmen tarafından öğretilenleri öğrenmede güçlük yaşadığı anlaşılmaktadır. Az sayıdaki öğretmen ise erken yaşta okuma-yazma becerisinin kazanımının olumsuz olmadığını ifade ederken, yalnızca bir öğretmen okul öncesi dönemde çocuk isterse okuma-yazma öğretilmesi gerektiğini belirtmiştir. Sonuç olarak, okuma-yazma becerisinin erken kazanımının olumlu ya da olumsuz etkilerinin çocuğun tutumu, ailenin yaklaşımı ve öğretmenin beklentileri ile şekillendiği ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okuma-yazma becerisi, ilkokul birinci sınıf, olgu bilim

Investigation of the Academic and Social Development of Students Starting to Primary School with Preschool Literacy

Abstract

The issue of when to acquire literacy skills in children is a highly controversial issue in both national and international literature. In this study, it is aimed to clarify the gain of reading-writing skills in school based on the experiences of teachers. The research was designed with interpretive phenomenology. 15 classroom teachers participated in the study. Data were collected in Spring semester of 2018-2019 academic year and were analysed by using phenomenological data analysis technique of Moustakas. A significant number of the teachers who participated in the study considered that learning with their peers would be more effective in terms of gaining literacy skills. In addition, it was found out that children who read and wrote a different source from their class teacher had difficulty in learning what was taught by the teacher. A small number of teachers stated that the acquisition of literacy skills at an early age was not negative, and only one teacher stated that children should be taught to read and write in preschool period. As a result, it was found out that the positive or negative effects of the early gain of literacy skills were shaped by the child's attitude, the family's approach and the expectations of the teacher.

Keywords: Reading and writing skills, first grade students, phenomenology

** Dr. Öğr. Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Çanakkale, hanifeesen@comu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9363-7083

Giriş

Çocuklarda okuma-yazma becerisinin kazanımının ne zaman olması gerektiği konusu hem ulusal hem de uluslararası alanyazında oldukça tartışmalı bir konudur (Karaman-Benli ve Ergül, 2018). Teale ve Suzlby (1986) küçük çocukların, okumaya yazmaya ilişkin kendi bireysel çabaları, okuma yazma bilen bir modeli gözleme ya da okuma-yazma bilen biriyle etkileşim kurma sonucunda okula başlamadan önce okuma-yazmayı öğrenebileceği görüşündedir. Benzer şekilde, okumayı öğrenmek için harflerin farkına varma, harfi ses olarak ifade etme, sesleri bir araya getirme, kelimeleri tanıma ve kelimeleri birleştirerek cümle haline getirme gibi becerilerin gerekli olduğunu ifade eden Dehaene (2007), bu becerilerin tümünün çocukta 6 yaşından önce geliştiğini belirtmektedir. Araştırmacıların bu ifadeleri, çocukların okul öncesi dönemde okuma-yazmayı öğrenmelerinin olağan bir durum olduğuna dikkati çekmektedir. Ancak çocukların okumayı öğrenme yaşına ilişkin alt sınırın belirlenmesinde yaşanan kararsızlık durumu çocukları olumsuz etkilemektedir (Güneş, 2013). Çünkü okula başlama yaşı ülkemizde hala sıklıkla tartışılan bir konudur (Aksoy, 2012; Kartal, 2013;). Örneğin, Müftüoğlu (2012) eğitim yaşına ilişkin sınırlamaların ortadan kaldırılması gerektiğini belirtirken, öte yandan ülkemizde 60–66 aylar arasında okula başlayan çocukların okuma-yazmayı öğrenmede sorun yaşadığı bilinmektedir (Bayat, 2015; Gündüz ve Çalışkan, 2013; Kutluca-Canbulat, ve Yıldızbaş, 2014; Mercan-Uzun ve Alat, 2014; Öztürk ve Uysal, 2013). Türk Tabipler Birliği (2012) ise çocukların beş yaşından önce bilişsel ve fiziksel güçlükler nedeniyle okuma-yazmada zorlandıklarını ve buna bağlı olarak erken yaşta başarısızlığı tadan çocukların okula karşı olumsuz tutum geliştirdiklerini ifade etmiştir.

Okuma-yazma becerisine ilişkin yukarıda açıklanan bilgilerden hareketle karşımıza iki kavram çıkmaktadır. Bunlardan ilki, çocukların 5 yaşına kadar olan sürede okuma-yazma becerisini kazanmaları yani okuma-yazmayı ilkokula başlamadan öğrenme becerisidir (Missall vd., 2007). Diğeri ise çocukların okula başlamadan önce, okuma yazmaya ilişkin kazanmaları beklenen önkoşul bilgi, beceri ve tutumları ifade eden erken/filizlenen okur-yazarlık kavramıdır (Sulzby ve Teale, 1991). Bu doğrultuda okuma yazmayı erken öğrenme ile erken okur-yazarlık becerilerinin aynı anlama gelmediği anlaşılmaktadır. Ancak her ne kadar iki kavram birbirinden farklı olsa da erken okuryazarlık becerisine sahip öğrencilerin okuma-yazmaya dayalı faaliyetlerde akranlarından önde olduğu bilinmektedir (Kargın, Güldenoğlu ve Ergül, 2017).

Erken okur-yazarlık becerileri ülkemizde okul öncesi eğitimi programı kapsamında yer almaktadır. Bu doğrultuda, 3–6 yaş arasındaki çocukların okul öncesi eğitiminde erken okuryazarlık becerisini geliştirmek amacıyla harf ve sayı farkındalığını arttırmaya yönelik kazanımların öğretim programında yer aldığı görülmektedir (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı [TTKB], 2013). Okul Öncesi Eğitimi Öğretim Programı'nda yer alan bu beceriler okuma ya da yazma öğretmekten ziyade

Okuma-Yazma Bilerek İlkokula Başlayan Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Gelişimlerinin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi

çocukların ilkokula geçişini kolaylaştırmak, hazırbulunuşluk düzeylerini arttırmak ve ilkokulda okuma-yazmayı hızlı öğrenebilmesi için gereken ön becerileri kazandırmaktır (Erdoğan, Özen-Altınkaynak, ve Erdoğan, 2013; Tuğluk, Kök, Koçyiğit, Kaya ve Gençdoğan, 2008; TTKB, 2013). Bununla birlikte, planlı okuma-yazma öğretimi ise ilkokul birinci sınıf Türkçe öğretim programında yer almaktadır (TTKB, 2018). Bu bilgilerden hareketle, ülkemizde çocukların okuma-yazmayı öğrenmelerinin birinci sınıfa ait bir beklenti olduğu anlaşılmaktadır. Ancak alanyazın incelediğinde, hem ülkemizde hem de dünyanın çeşitli ülkelerinde çocukların pek çok sebebin etkisi altında okuma-yazma becerisini ilkokul çağından önce deneyimlediği anlaşılmaktadır. Bu sebeplerden bazıları çocuğun özel ilgisi, aile desteği, uyaran zenginliği olabildiği gibi günümüzde ise sıkça ekrandan okumaya bağlı olarak çocuklarda erken okuma davranışı gözlemlenmektedir. Örneğin; Goodman (1986) kitap, dergi, video oyunları, bilgisayar oyunları, web siteleri, gazete ve logoların çocuklarda harf farkındalığını arttırdığını böylece erken bazı çocukların daha erken okuma deneyimine eriştiklerini ifade etmiştir. Benzer şekilde Neuman (2016) da günümüzde giderek artan dijital araç kullanımı ile çocuklarda erken yaşta ekrandan okuma becerisinin geliştiğini ortaya koymuştur. Ekrandan okuyarak okuma-yazmayı öğrenen çocukların yanı sıra ailelerin bu konudaki çabası da okuma yazmayı erken öğrenmeye etki eden hususlardan biridir. Özellikle 2000'li yıllardan önce yapılan çalışmalarda erken okuma-yazma becerisi üstün yetenek ve zekânın bir göstergesi olarak kabul edilmekteydi (Henderson, Jackson ve Mukamal, 1993; Jackson ve Roller 1993). Buna bağlı olarak, ailelerin çocuklarını okuma-yazmaya gereğinden erken teşvik ettiği bilinmektedir. Üstün zekâlı çocuklar genellikle yaşitlarından daha önce okuma-yazma öğrenirler ancak, okuma-yazma becerisinin erken yaşta gelişimi üstün yetenek ve zekâyı açıklamada tek başına yeterli değildir (Süel, 2011). Bu doğrultuda, okul öncesi çağındaki çocukları okuma-yazma öğrenmeye zorlamanın ileriki dönemlerde çocuğun okul yaşantısına ilişkin tutumunda problem olabileceği düşünülmektedir. Her ne kadar ülkemizde okul öncesi eğitimi programı çocukları sadece okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarına teşvik etse de ülkemizde gündüz bakım evi ve kreş olarak hizmet veren kurumlarda ya da özel okulların bünyesinde yer alan okul öncesi eğitim sınıflarında, okul öncesi öğretmenlerinin 5-6 yaş çocuklarına okuma-yazmayı öğrettikleri bilinmektedir. Bu kurumlarla yapılan informal görüşmeler sonucunda bazılarının sınıf öğretmenlerinden destek almak koşuluyla bazılarının da sadece okul öncesi öğretmeni nezaretinde okuma-yazmayı öğrettikleri bilgisine erişilmiştir. Araştırmalar okul öncesi öğretmenlerinin okuma-yazmaya yönelik çabalarının okuma-yazma öğrenimi sürecini olumsuz etkilediğini ortaya koymaktadır (Bay, 2008; Ülkü, 2007; Yıldızbaş ve Parlakyıldız, 2004). Ana sınıfı çağındaki çocukların okuma-yazmaya geçmesi gerekli olmamakla birlikte eğer çocuğun kapasitesi uygunsa sınıf öğretmeni kontrolünde öğrenmesinin çocuk açısından olumsuz olmadığı düşünülmektedir. Ancak okul öncesi öğretmenin okuma-yazmayı öğretme işini tek başına üstlenmesinin çocukların ileri dönemdeki akademik yaşantısı açısından sorun teşkil edeceği öngörülmektedir. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programı incelendiğinde okul öncesi

öğretmenlerinin öğretmenlik eğitimi boyunca okuma-yazma öğretimine ilişkin herhangi bir ders almadıkları anlaşılmaktadır (Öğretmen Yetiştirme Programı, 2018). Dolayısıyla, okul öncesi öğretmeninden okuma-yazma öğrenen çocukların ilkökul döneminde akademik sorunlar başta olmak üzere çeşitli sorunlar yaşayacağı öngörülmektedir. Bunlara ek olarak, Başar'a göre (2013) okuma-yazma bilerek ilkökula başlayan çocuklar öğrenme-öğretme sürecinde motivasyon düşüklüğü ve yazı yazmaya ilişkin sorunlar yaşamaktadır. Bektaş (2013) ise bu görüşü destekler nitelikte, okuma-yazma bilerek ilkökula başlayan çocukların öğrenme-öğretme sürecinde diğer çocukları da olumsuz etkilediğini ifade etmiştir. Alanyazındaki bu bilgiler ile ülkemizdeki okula başlama yaşına ilişkin mevzuat ve öğretim programlarından hareketle, çocukların okuma-yazmayı ilkökul birinci sınıfta öğrenmelerinin beklendiği anlaşılmaktadır.

Çocukların okul öncesi dönemde okuma-yazmayı öğrenmelerine ilişkin olumsuz bakış açısının aksine bazı araştırmacıların da okuma-yazmayı erken öğrenmenin çocuğun ileri dönemdeki akademik gelişimi açısından önemli olduğuna dikkati çekmektedir. Teale ve Suzlby'e (1986) göre bu durum çocuğun bilişsel gelişimi ile ilgilidir. Yani bilişsel açıdan akranlarından önde olan çocuklar okuma-yazmayı daha erken öğrenirler. Missall ve ark. (2007) okuma-yazma bilerek okula başlayan çocukların ileriki dönemlerde okuma başarılarının bu durumdan olumlu etkilendiğini ortaya koyarken, Çeliktürk-Sezgin ve Akyol da (2015) bu görüşü destekleyerek, okuma becerisini erken yaşta edinen okuyucuların gelecekte iyi okur ve başarılı kişiler olduklarını belirtmiştir. Bununla birlikte, erken çocukluk döneminde nitelikli ebeveyn-çocuk etkileşimi ve okuma deneyiminin erken okur-yazarlık ve okuma-yazma becerisinin gelişimi açısından olumlu olduğu bilinmektedir (Dodici, Draper ve Peterson, 2003; Neuman, 2016; Weigel, Martin ve Bennett, 2006).

Çocukların okuma-yazmayı akranlarından erken öğrenmesi ve okuma-yazma bilerek ilkökula başlamasına ilişkin yukarıda sunulan bakış açıları ele alındığında okul öncesi çağındaki çocukların okuma-yazma becerilerini ilkökula başlamadan öğreniyor olmalarının okuma-yazmayı öğrendiği kaynağın niteliğine göre hem olumlu hem de olumsuz yanlarının olduğu anlaşılmaktadır. Bir diğer ifade ile çocuk hazır olmamasına rağmen, okul öncesi eğitim kurumlarının ya da ailenin baskısı altında okuma-yazmayı öğrenmeye zorlanıyor ise bu durum çocuğun okula ilişkin olumsuz bakış açısı geliştirmesine neden olabilir. Ayrıca, çocuğun, logo, amblem ya da sembol ezberleyerek okuyabilmesi okur-yazar olduğu anlamına gelmemektedir. Çünkü bu çocuklarda genellikle yazma becerisi gelişmemektedir. Ancak çocuğun hazırbulunuşluğu okuma-yazma becerisi açısından uygunsa ve çocuk okuma-yazmaya ilişkin ilgi ve olumlu tutuma sahipse ve uygun biçimde destekleniyorsa bu tür çocukların okuma becerisi açısından ileriki akademik yaşantılarında başarılı olabileceği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, çocuğun okuma-yazmayı öğrendiği kaynak her ne olursa olsun birinci sınıfa başladığında karşılaşılabilecek birtakım durumlar söz konusu olacağı düşünülmektedir. Çünkü

Okuma-Yazma Bilerek İlkokula Başlayan Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Gelişimlerinin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi

birinci sınıfın en temel fonksiyonu çocuğa okuma-yazmayı öğretmektir (Kargın, Ergül, Büyüköztürk & Güldenoğlu, 2015). Bu doğrultuda, okuma-yazma bilerek okula başlamanın ülkemizdeki öğretim olanakları açısından olağan bir durum olmadığı düşünülmektedir. Bu bilgilerden hareketle, okuma-yazma bilerek ilkokula başlayan çocukların durumlarının alanyazın tarafından yeterince dikkate alınmadığı görülmektedir. Ülkemizde okul öncesi dönemde erken okuryazarlık becerilerine odaklanan pek çok çalışma olmasına rağmen (Altun veTantekin-Erden, 2016; Ergül, Karaman, Akoğlu, Tufan, Sarıca ve Kudret, 2014; Ergül, Sarıca ve Akoğlu, 2016; Kargın, Ergül, Büyüköztürk ve Güldenoğlu, 2015; Kargın, Güldenoğlu ve Ergül, 2017), okul öncesi dönemde okuma-yazma becerisi kazanarak ilkokula başlayan öğrencilerin durumlarını konu alan sınırlı sayıda çalışma olduğu anlaşılmaktadır (Başar, 2013). Bu kapsamda, ilkokulda çocukları ilk karşılayacak kişiler olan sınıf öğretmenlerine önemli görevler düştüğü düşünülmektedir. Çünkü okuma-yazma bilen çocuk bazı açılardan öğretmenin öğrenme-öğretme sürecindeki yükünü azaltırken bazı açılardan da öğretmeni zorlayacaktır. Dolayısıyla, bu durumu deneyimleyen öğretmenlerin okuma-yazma bilerek okula başlayan çocuklar hakkındaki görüşlerinin hem araştırmacılara hem de ailelere ışık tutacağı düşünülmektedir. Çünkü yukarıda da bahsedildiği üzere okuma-yazma becerisinin kazanımı için uygun yaş ve okula başlama yaşı tartışmalı bir konudur. Bu doğrultuda, öğretmenlerin deneyimlerinden yola çıkarak bu konuya açıklık getirmenin okuma-yazma öğretiminin niteliğinin artırılması bakımından yol gösterici olması beklenmektedir. Bu doğrultuda, araştırma sorusu aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

- Okuma-yazma bilerek ilkokula başlayan çocukların öğrenme-öğretme sürecindeki durumları hakkında sınıf öğretmenlerinin deneyimleri nelerdir?

Yöntem

Araştırma Deseni

Sınıf öğretmenlerinin, okuma-yazma bilerek ilkokula başlayan öğrenciler hakkındaki deneyimlerinin incelediği bu araştırma yorumlayıcı olgu bilim ile desenlenmiştir. Yorumlayıcı olgu bilim bireylerin deneyimlerinin altında saklı olan anlamları ortaya çıkarmaya odaklanır (Conroy, 2003). Bir diğer ifade ile araştırmacı, katılımcıların olgu hakkındaki deneyimlerinden yola çıkarak söylemlerini anlamlandırmaya çalışır (Lopez ve Willis, 2004). Bu desende kuramsal çerçeve araştırmaya yol gösterir ve böylece araştırmacıya deneyimleri sosyal yapı içinde ele alma fırsatı sunar (Ersoy, 2016). Alanyazındaki bu bilgilerden hareketle, olgu bilim deseninin olguya ilişkin deneyimlerle ilgilendiği anlaşılmaktadır. Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin okuma-yazma bilerek okula başlayan öğrenciler hakkında görüş bildirmesi ancak bu olguya ilişkin deneyim ile mümkündür. Bu nedenle, araştırmada olgu bilim deseni aracılığıyla öğretmenlerin deneyimlerine ulaşmak istenmiştir. Bu

doğrultuda, bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin okuma-yazma bilerek okula başlayan öğrenciler hakkındaki görüşleri ve bu görüşlerden yola çıkarak okuma-yazma bilerek okula başlama olgusu hakkında kapsamlı bilgi sunulmuştur.

Çalışma Grubu

Bu araştırmada çalışma grubu ölçüt örnekleme tekniği ile belirlenmiştir. Ölçüt örnekleme tekniğinde araştırmaya katılacak bireyler problem durumu ile ilgili niteliklere sahip kişiler arasından seçilir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012). Ölçüt örnekleme tekniğinin benimsendiği durumlarda ölçüt önceden belirlenir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu bilgilerden hareketle, bu araştırmada mesleki deneyimi boyunca sınıfında en az bir kez okuma-yazma bilerek ilkokula başlamış öğrenci bulunan öğretmenler araştırmaya dâhil edilmiştir. Böylece, öğretmenlerin kendi deneyimlerinden yola çıkarak okuma-yazma bilerek okula başlayan öğrencilerin öğrenme-öğretme sürecindeki durumu tanımlanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özellikleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların demografik özellikleri

Katılımcı	Cinsiyeti	Mesleki Deneyim Yılı	Olguya İlişkin Deneyim
Öğretmen 1	Kadın	25 Yıl	✓
Öğretmen 2	Kadın	28 Yıl	✓
Öğretmen 3	Erkek	28 yıl	✓
Öğretmen 4	Erkek	24 yıl	✓
Öğretmen 5	Kadın	27 Yıl	✓
Öğretmen 6	Kadın	20 Yıl	✓
Öğretmen 7	Kadın	32 Yıl	✓
Öğretmen 8	Kadın	30 Yıl	✓
Öğretmen 9	Kadın	33 Yıl	✓
Öğretmen 10	Kadın	15 Yıl	✓
Öğretmen 11	Kadın	12 Yıl	✓
Öğretmen 12	Erkek	23 Yıl	✓
Öğretmen 13	Kadın	16 yıl	✓
Öğretmen 14	Kadın	26 Yıl	✓
Öğretmen 15	Kadın	10 Yıl	✓

Tablo 1’de görüldüğü üzere araştırmaya 3’ü erkek 12’si kadın olmak üzere 15 sınıf öğretmeni katılmıştır. Öğretmenlerin mesleki kıdem yılının 10 ila 33 yıl arasında değiştirdiği görülmektedir. Bununla birlikte, öğretmenlerin tümünün olguya ilişkin deneyimleri vardır. Bir diğer ifade ile araştırmaya katılan tüm öğretmenler meslek yaşamları boyunca okuma-yazma bilerek okula başlayan öğrenci ile karşılaşmıştır.

Veri Toplama

Olgu bilim ile desenlenen araştırmalarda sıklıkla olguya ilişkin deneyim sahibi katılımcılarla yapılan görüşmeler aracılığı ile veriler toplanır (Creswell, 2013). Bu doğrultuda bu araştırmada

Okuma-Yazma Bilerek İlkokula Başlayan Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Gelişimlerinin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi

verilerin toplanmasında öğretmen görüşme formu kullanılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin olgu hakkındaki deneyimlerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, derinlemesine bilgi edinmek amacıyla, araştırmacıya soruların sırasını değiştirme, ifadeyi zenginleştirme ve ek sorular sorma imkânı tanıyan esnek görüşme biçimidir (Merriam, 2013). Öğretmen görüşme formunun hazırlanması sürecinde, öncelikle araştırmacı tarafından hazırlanan çeşitli sorular yardımıyla soru havuzu oluşturulmuştur. Soru havuzunda beş soru yer almaktadır. Bu soruların, uzmanlar tarafından değerlendirilmesi amacıyla Temel Eğitim Bölümü'nde görev yapan ve okuma becerisine ilişkin çalışmaları bulunan iki öğretim üyesinin görüşüne başvurulmuştur. Uzmanlar, soruların daha açık anlaşılır ve net olmasına yönelik önerilerde bulunmuştur. Uzman değerlendirmesinde soru sayısı değişmemiştir. Uzmanlardan gelen dönütler sonrasında görüşme formu uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Veriler 2018–2019 öğretim yılı Bahar yarıyılında Çanakkale İl'inde görev yapan 15 sınıf öğretmeninden gönüllülük esasına dayalı olarak toplanmıştır. Veriler, öğretmenlerin her birinden ayrı oturumlarda toplanmıştır. Görüşmeler ses kayıt cihazı yardımıyla toplanmıştır. Öğretmen görüşmeleri 30 ila 50 dakika arasında sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde Moustakas'ın (1994) olgu bilimsel veri analizi prosedürü izlenmiştir. Bu doğrultuda, araştırma için önem arz eden ifadeler belirlenmiş, benzer olanlar bir arada toplanmış ve anlam kümeleri oluşturulmuştur. Daha sonra katılımcıların hangi olguyu ne şekilde deneyimlediğine ilişkin kategorik yapı oluşturulmuştur. Böylece, sınıf öğretmenlerinin, okuma-yazma bilerek okula başlayan öğrenciler için ne düşündükleri konusunda kapsamlı bir bakış açısı sunulmuştur. Verilerin analizi sürecinde araştırmacının verilerinin üç ana kategoride toplandığı anlaşılmaktadır. Verilerin oluşturduğu kategorik yapı Şekil 1'deki gibidir:

Şekil 1. Verilerin analizi

Geçerliğin ve Güvenirliğin Sağlanması

Bu araştırmada, iç geçerliğin sağlanmasında inandırıcılık, dış geçerliğin sağlanmasında aktarılabirlik ve güvenirliğin sağlanmasında tutarlılık stratejileri kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Olgu bilim ile desenlenen çalışmalarda inandırıcılığı arttırmak amacıyla katılımcıların görüşüne başvurulabilir (Ersoy, 2016). Bu doğrultuda, çalışmada inandırıcılığı sağlamak amacıyla ses kaydı aracılığı ile toplanan verilerin yazıya dökülmesinin ardından görüşleri katılımcılara okutularak onayı alınmıştır. Aktarılabirliğin sağlanmasında katılımcıların seçimi, verilerin toplanma ve analiz edilme süreçleri ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Son olarak, araştırma verilerinin güvenirliğini sağlamak amacıyla başvuru tutarlılık stratejisi kapsamında verilerin kodlanması ve analiz edilmesi sürecinde uzman görüşüne başvurulmuştur.

Bulgular

Araştırmaya konu olan bulgular yakından incelediğinde araştırma verilerinin üç ana kategoride toplandığı görülmektedir. Bunlar, Okuma-yazma bilerek okula başlayan öğrencinin özellikleri, Okuma-yazma bilerek okula başlayan öğrencinin sınıf iklimindeki rolü ve Öğretmenlerin okuma-yazma bilerek okula başlayan öğrencilerden beklentileridir. Okuma-yazma bilerek okula başlayan öğrencinin özellikleri kategorisi kendi içinde sosyal özellikler ve akademik özellikler olmak üzere iki alt kategoriden oluşmaktadır. Öğretmenlerin okuma yazma bilerek okula başlayan öğrencilere ilişkin görüşleri aşağıdaki gibidir:

Okuma-Yazma Bilerek Okula Başlayan Öğrencinin Özellikleri

Bu kategoride ilkokula okuma-yazma bilerek başlayan öğrencileri özellikleri Sosyal Özellikler ve Akademik Özellikler olmak üzere iki alt kategoride toplanmıştır. Öğretmenlerin, okuma-yazma bilerek okula başlayan çocukların öğrenme-öğretme sürecinde ortaya koydukları sosyal ve akademik özelliklere dayanarak aşağıdaki açıklamalarda bulunmuştur.

Sosyal Özellikler

Okuma-yazma bilerek ilkokula başlayan öğrencilerin sınıf ortamında sergilemiş oldukları sosyal özelliklerine ilişkin öğretmen ifadeleri incelediğinde, öğretmenlerin özgüven, ailenin tutumu, liderlik ve meraklı olma kavramlarına vurgu yaptıkları anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin ifadeleri aşağıdaki gibidir:

Böyle bir şey, hatta babası da öğretmen işte çocuk böyle şey seyrediyor telefon seyrediyor bu tehlikeliyse yapmayın ya zaten benim oğlan okumayı bile söktü diyor yani bu zeki bir çocuk, ıı çocuk bunu aileden sürekli gelenler ailesi ıı misafirlere bunu söylüyorsa çocukta da aynı yansıma sınıfta oluyor direk...işte ben okudum siz okuyamadınız ben sizden daha zekiyim daha akıllıyım, ezmeye yönelik genelde bu böyle oluyor ama eğer ı çocuk nasıl söylüyim böyle annesi babası

Okuma-Yazma Bilerek İlkokula Başlayan Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Gelişimlerinin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi

gerçekten ilgilenmiş çok da mütevazı bir şekilde vermişse onda pek sıkıntı olmuyor (Öğretmen 3)

Bir kere ben şeye karşıyım ana sınıfı öğretmeni olan arkadaşlara da söylüyorum çevremdekilere de ilkokula başlayacak çocukları olanlara da bir kere en büyük sıkıntılardan birisi bu evde öğretim işte benim çocuğum yazmayı da biliyor...harfleri yazıyor bize bir kere Milli Eğitim Bakanlığı müfredatın verdiği yazım şekilleri var...biz o yazım şekillerini öğretmek zorundayız doğru veya yanlış o tartışmaya girmiyorum hani ki doğruluk olmayacak bir şey de yok yani tartışılacak bir şey de yok ama biz o kalıba göre öğretmek zorundayız yani işte 5 nasıl yapıyorsa biz o 5'i yapmak zorundayız a harfi nasıl yapıyorsa onu yapmak zorundayız yılda her yıl değişen bir küçük r harfi vardır mesela o yıl nasıl verilmesi gerekiyorsa biz onu veriyoruz şimdi evde anne babanın biz kendimiz de ilkokula gittik taa alfabenin öğretildiği dönemlerden kalma yazıyorlar biz o çocuğa düzeltiremiyoruz çok uğraşyoruz... tabi tabi yazıyor hemen sesi tanıyor hemen yazıyor ama doğru yazmıyor...bu da öğretmeni de hırpalıyor çocuğu daha çok hırpalıyor neden ben sürekli size her yazdığın hayır kızım olmamış hayır oğlum olmamış sil bunu şunu tekrar böyle yazacaksın deyince çocuk da bun alıyor (Öğretmen 14)

Şimdi benim arkadaşlarım var genç öğretmen arkadaşlar mesela onların çocukları bu sene 1.sınıfa başladı kendi aralarında konuşurlarken söylüyorlar mesela benim çocuğum okuyor benim çocuğum da okuyor benim çocuğum da okuyor e o zaman bu sene çok rahat edicez yani her tarafta aile anlatırsa o çocuklarda da zaten ı o ailenin davranışı çocuğu çocukta da görebiliyorsunuz ailenin davranışını sınıf içinde, çocuklar daha böyle ı bilgisayarla işte teknolojik aletlere yatkın olduğu için oralardan okumayı azmayı öğrenip geliyor bunlar için aslında bazı veli övünüyor diyor ki işte benim çocuğum okuma yazmayı biliyor çok zeki ama aslında orda başka bir şekilde olaylar devreye giriyor çocuk okuma yazmayı öğrenmiş zaten okuma yazmayı ıı öğrenmek o kadar çok zekilik isteyen bir şey değil (Öğretmen 2)

Bence aileden aldığı eğitimle paralellik gösteriyor, bazı ailelerde de öğrencide de aşırı özgüveni şımarıklığa, başkalarını haksız yere eleştirmeye sebep oluyor, öğrenci arkadaşlık ilişkilerinde zorluk yaşıyor, kimi zaman en çok ben bilirim düşüncesi ile arkadaşlarını küçümseyiyorlar (Öğretmen 15)

Öğretmen 2, Öğretmen 3, Öğretmen 14 ve Öğretmen 15'in yukarıdaki ifadeleri dikkate alındığında ailenin okuma-yazma bilen çocuğa karşı tutumunun çocuğun sınıf içinde nasıl davranacağına rol oynadığını ifade ettikleri anlaşılmaktadır. Örneğin, Öğretmen 2 ailelerin bu durumu övünerek anlattığını ancak okuma-yazma öğrenmenin zeka ile ilgisi olmadığını vurgularken, Öğretmen 3 de benzer şekilde ailelerin bu durumu sıkça başkalarına vurgulaması sonucunda çocuğun kendisini arkadaşlarından üstün görmesine ve arkadaşlarını küçümsemesine neden olduğunu ifade

etmiştir. Öğretmen 15 ise bu ifadeleri destekler biçimde aşırı özgüven sonucunda bu çocukların arkadaşlık ilişkilerinde zorluk yaşadığını belirtmiştir. Öğretmen 14 ise bu görüşlerden farklı olarak, anne-babaların yanlış öğretimi sonucunda çocuğun yazma öğretiminde zorlandığını vurgulamıştır. Öğretmen 2, Öğretmen 3, Öğretmen 14 ve Öğretmen 15'in bu ifadelerinden okuma-yazma bilerek okula başlayan çocukların ailelerin bu durumu ön plana çıkarması sonucunda arkadaşları ile ilişkilerinde sorunlar yaşadığına dikkati çekmektedir. Hem yukarıdaki öğretmenlerin ifadelerinden de hem de Öğretmen 5, Öğretmen 9, Öğretmen 11 ve Öğretmen 12'nin ifadelerinden okuma-yazma bilerek ilkokula başlayan çocukların özgüvenlerinin yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir. Öğretmenlerin bu çocukların sosyal özelliklerinden olan özgüven ile ilgili ifadeleri aşağıda yer almaktadır.

Özgüvenleri yüksek öğretmen de sürekli onu ön plana getirirse çocukta belki yani hep ben hep ben hep ben duygusu gelişebilir ama onu işte iyi örtmek lazım, ama biz ama onu dengelememiz gerekiyor (Öğretmen 5)

Bunlar okumayı öğrendikleri için kendilerine güvenleri çok fazla oluyor güvenleri çok fazla olduğu için sınıfta çok hareketli oluyorlar diğer çocukların hani ders yapmasını engelliyorlar ıı bunun yanında ıı ben çok iyi biliyorum diye iyi dinlemiyorlar ve ben okumayı biliyorum diye geldikleri için okuma seviyeleri diğer çocuklara nazaran çok fazla ilerlemiyor yani yani ben biliyorum diyor (Öğretmen 9)

Bilmek özgüvenini yükseltiyor çocuğun yani ben zaten biliyorumla özgüveni ıı hani tavan yapıyor ama işte bunun eksisi daha sonra gevşemesine sebep oluyor ha aile bu konuda destekçiyse eğer gevşemesine izin vermiyorsa başarı konusunda ıı birkaç adım önde olabiliyor arkadaşlarına göre (Öğretmen 11)

Ya tabii ıı çocuk özgüveni fazlalaşiyor ben onlardan önce işte kendimden şey yaptım gibisinden diğer çocuklara biraz daha şey bakıyor yani küçük görme falan kendinin daha zeki olduğunu düşünüyor (Öğretmen 12)

Öğretmen 5, Öğretmen 9, Öğretmen 11 ve Öğretmen 12'nin ifadeleri yakından incelendiğinde okuma-yazma bilerek ilkokula başlayan öğrencilerin kendilerine olan güvenlerinin akranlarından daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmen 5, okuma-yazma bilmeden kaynaklı olarak özgüveni yüksek olan öğrencisi ile diğer öğrencileri arasındaki dengeyi sağlamanın önemli olduğunu aksi takdirde okuma-yazma bilen öğrencinin sürekli ön plana çıkmak istediğini belirtmiştir. Öğretmen 9 ve Öğretmen 11 ise özgüveni yüksek olan bu çocukların ailenin desteklemediği durumlarda ben biliyorum diyerek diğer arkadaşlarından geri kalabildiklerini ifade etmiştir. Öğretmenlerin bu ifadelerinden öğrencilerin aşırı özgüven sonucunda akademik olarak bu durumdan olumsuz etkilendikleri anlaşılmaktadır. Öğretmen 12 ise okuma-yazma bilerek okula başlayan öğrencilerin özgüveninin yüksek olduğunu ve kendisini daha zeki gördüğünü ifade etmiştir. Öğretmenlerin bu

Okuma-Yazma Bilerek İlkokula Başlayan Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Gelişimlerinin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi

açıklamalarından, çocukların özgüvenlerinin yine ailenin tutumu ile ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Bir diğer ifade ile aile çocuğa sınıftaki diğer öğrencilerden farklı olduğunu hissettirirse, arkadaşlarından önce okuma-yazma öğrenen çocuk arkadaşlarını küçümseyecektir. Bu durumda, özgüvenin aslında çocuklara hem akademik hem de sosyal anlamda zarar verebileceği anlaşılmaktadır. Bunlara ek olarak bazı öğretmenler de bu çocukların daha girişimci olduğunu ifade etmiştir. Öğretmenlerin girişimcilikle ilgili açıklamaları aşağıda yer almaktadır.

Bunlar çok sıkıntı yaratacakmış gibi ilk başta oluyorlar çünkü bu çocuklar şey yapıyor ne desen atlıyorlar hemen ne desen atlıyorlar ama sonra bizim için kolay oluyor iş onlar için zor oluyor çünkü ses buna şey yapmak zorunda kalıyorsunuz onlara farklı etkinlikler veriyorum, arkadaşlarından farklı etkinlik yapıyor okuma saatlerinde ama yazıyı genelde çoğu bilmiyor bunları yazıyla oyalıyoruz, yazıyla oyalıyoruz onları, yazıyla ya da böyle daha çok ı bu şeylerin dikkat geliştirici çalışmalarla işte içindekileri ayırma böyle onu oyalayacak yani ona uzun süre oyalayacak çalışmalar veriyoruz, mesela karmaşık resimler veriyoruz işte kaç tane makas var say kaç tane şey var o onları yapana kadar (Öğretmen 1)

Sosyal ı yani her türlü etkinliğe katılmak istiyorlar yani bazı çocuklar ben onu yapmam mesela diyelim en basitinden bir resim yeteneği olmasa bile onu yapmaya çalışıyor ne biliyim resim müzik bir yetenek de tabi ki etkili ama hep yani onu ı ben de katılıyorum ben de yapıyorum ben de gideyim bir de mesela sınıfta yine seçimlerde çok mesela başkanlık seçimlerinde filan o şekilde kazanmak istiyorlar kaza üzüyorlar, ı hep bir şeyi var sınıfta bir liderlik özelliği var çocukların benim öğrencilerimde gördüğüm ı bir de onu sınıf da lider olarak kabul ediyor mesela yapılan her şeyde ona sorma ihtiyacı hissediyor bazıları mesela o yapmışsa doğru yapmıştır gibi bir şey oluyor sınıfta (Öğretmen 7)

Okuma-yazma bilerek ilkokula başlayan öğrencilerin akranlarına göre daha fazla ön planda olmayı istediğini belirten Öğretmen 1 ve Öğretmen 7 bu çocukların pek çok farklı etkinliğe katılmak için istekli olduklarını ifade etmişlerdir. Bunlara ek olarak Öğretmen 7 aynı zamanda okuma-yazma bilerek ilkokula başlayan öğrencilerin sahip oldukları özgüvenle birlikte liderlik özelliği gösterdiğini ifade etmiştir. Okuma-yazma bilerek ilkokula başlayan çocukların sosyal özelliklerine ilişkin yukarıdaki bulguların önemli bir bölümü çocukların okuma-yazma bilmesinin dezavantaja dönüştüğü şeklinde yorumlanabilir. Öğretmenlerin açıklamaları göz önünde bulundurulduğunda, ailelerin yanlış tutumu çocukların özgüveninin gereğinden fazla gelişmesine neden olmakta bunun da çocukların diğer arkadaşlarıyla olan ilişkilerini etkilediği anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin yukarıdaki açıklamaların tümünden farklı olarak Öğretmen 10 ise okuma-yazma bilerek okula başlayan çocuklardaki merak duygusunun akademik gelişimi açısından olumlu olduğu ifade etmiştir. Öğretmenin bu konudaki açıklaması aşağıdaki gibidir:

Ben kendi kızıma ...yani eğer ki cevap verirse bana seneye okumayı öğretmek istiyorum... çünkü okumak inanılmaz zihin dünyasını geliştiren bir şey... şu an kızım 48 aylık olacak... evet seneye hazır olur ve isterse ben okumayı öğreteceğim çünkü okumayı sadece yazmayı değil ama parmak kasları hazır olmayabilir ki hazır değil gözlemliyorum ama okuma öyle bir şey değil yani görsel bir şey harfleri koyacağım ve öğreteceğim gelen öğrencilerdeki zeka ve istek ve örnek olma adına...şimdi yani ı ben bu tarz öğrencileri ilk ilk sene motivasyon onların motivasyonunu artırmak çünkü onlar biz yaz biz okuma yazma çalışması yaparken sıkılıyorlar mesela geçen sene benim yaptığım onlara ait kitap aldırđım ben ıı hikaye kitapları okuma kitapları matematik çünkü onu da yapmışlar ya bu çocuklar okuma öğreniyor ama bir taraftan matematiksel süreçleri de gelişmiş aynı zamanda çünkü merak çok meraklı çocuklar erkenden öğrenen çocuk aynı zamanda erkenden matematik de yapmak istiyor (Öğretmen 10)

Öğretmen 10 diğer öğretmenlerden farklı olarak kendi çocuğuna da okula başlamadan okumayı öğretmek istediğini ifade etmiştir. Öğretmen 10 bu görüşlerini okumanın bilişsel gelişim üzerindeki olumlu etkileri ile desteklemiştir. Diğer öğretmenler ile benzer şekilde okuma-yazma bilerek okula başlayan öğrencilerin öğrenme-öğretme sürecinde sıkılabildiklerini ifade eden Öğretmen 10 aynı zamanda merak duygusu ile bu tür öğrencilerde matematik becerisinin de bu durumdan olumlu etkilediğine dikkati çekmiştir. Öğretmen 10'un bu ifadesinden çocuğun hazırbulunuşluğunun uygun olması durumunda okula başlamadan okuma-yazma öğretilebileceği anlaşılmaktadır.

Akademik Özellikler

Sınıf öğretmenlerinin okuma-yazma bilerek ilkokula başlayan çocukların akademik özellikleri hakkındaki açıklamaları incelendiğinde öğretmenlerin önemli bir bölümünün okuma-yazma bilen ve bilmeyen çocuklar arasındaki farkın bir süre sonra kapandığını ifade ettikleri görülmektedir. Öğretmenlerin bu açıklamalarından farklı olarak 1 öğretmen ise okuma-yazma bilerek ilkokula başlayan çocukların akademik anlamda diğer arkadaşlarından önde olduğunu belirttiği görülmektedir. Öğretmenlerin açıklamaları aşağıdaki gibidir:

İkinci sınıfta yok aralarındaki fark kapanıyor, ara eşitleniyor eşitleniyor (Öğretmen 1)

yani 1.sınıfın sonları belki belki 2.sınıfta birbirleriyle kaynaşıyorlar kaynaşıyorlar yani yakınlaşıyorlar, ya belki bana uyumlu çocuklar denk geldi öyle de olabilir çok rahatsız eden çocuk olmadı çünkü ona ilgileneceği bir şey veriyorsun o çevreyi rahatsız edecek durumu da olmuyor ı bir sürü etkinlik bulup geliyorsun onun için o onları yaparken zaten çok mutlu oluyor arar ara sürekli . sadece okuma anlamında ama yazmayı devam ediyorlar...sadece okuma yapıp okuma derslerinde ayrı bir etkinlik veriyordum, yazmadan geliyorlar çünkü Sadece okuma (Öğretmen 5)

Okuma-Yazma Bilerek İlkokula Başlayan Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Gelişimlerinin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi

Akademik başarı açısından bir artışı ya da eksisi yok yani çok geç mesela okuma yazma öğrenmiş bi öğrenci 2. 3.4. sınıfta atak geliştirip çok daha iyi olabiliyor ya da okuma yazma bilip de gelen bir öğrenci ı daha sonra daha da kötüye gidebiliyor hani öğrenmiş olmak benim gördüklerim içerisinde kriter değil (Öğretmen 11)

Harflerin yazılış şekillerini kendilerine göre, sınıf yönetimi açısından olumsuzluk olduğu gibi kendileri de ben biliyorum diye okuma hızlarını ilerletemiyorlar yani diğerleri onları geçiyor yani (Öğretmen 9)

Ya bunun çok çocuğa artı bir evet bu çocuk okuma yazma biliyor sınıfın en iyisi olacak diye bir şey yok bence bazen anne babalar çocukları biraz meyili varsa öğrenme algısı da şey yapsa biraz üzerine gidip okuma yazmaya hani diğer çocuklardan belki bir 6 ay daha erken başlıyor ama bunun çok daha fazla ekstralarının algısının çok yüksek olduğunu göstermiyor bana göre (Öğretmen 6)

Öğretmenlerin yukarıdaki açıklamaları yakından incelendiğinde Öğretmen 1 Öğretmen 5 ve Öğretmen 11'in okuma-yazma bilerek okula-başlayan öğrenciler ile diğer öğrenciler arasındaki akademik başarı anlamındaki farkın ikinci sınıfta kapandığını ifade ettikleri görülmektedir. Yine Öğretmen 11 ve Öğretmen 9 okuma-yazma bilerek okula başlayan öğrencilerin ben biliyorum hissiyatına kapılıp akademik başarı açısından diğer öğrencilerin gerisine düşebileceğini ifade etmiştir. Ayrıca, Öğretmen 6 da okuma-yazma bilerek okula başlamanın akademik başarı için tek başına yeterli bir gösterge olmadığını ifade etmiştir. Öğretmenlerin bu ifadelerinden okuma-yazma bilerek okula başlamanın çocukların akademik gelişimi açısından önem arz etmediği anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin yukarıdaki açıklamalarından farklı olarak Öğretmen 10 ise okuma-yazma bilerek okula başlayan öğrenciler ile diğer öğrenciler arasındaki farkın devam ettiğini vurgulamıştır. Öğretmen 10'un açıklaması aşağıdaki gibidir:

Harfin yanlış yazılması olabiliyor onlara öğretirken onlar da sürece dahil oluyorlar o esnada eşitleniyorlar ama bence erken okuyan çocuk kesinlikle hep önden gidiyor, bence yani benim gözlemlerim hı sonra 4. Sınıftan sonrası tabi ki o belki ara diğer çocukların çok okumasıyla çok okuyan çocukla belki ara kapanabiliyor ama okumayan çocukla hiçbir zaman kapanmıyor (Öğretmen 10)

Öğretmen 10'un yukarıdaki ifadelerinden, okuma-yazma bilerek okula başlamanın çocukların akademik gelişimi açısından olumlu yönde bir fark yarattığı anlaşılmaktadır. Öğretmen diğer çocukların eğer çok okuma faaliyeti yaparlarsa bu farkın kapanabileceğini aksi takdirde okuma-yazma bilen öğrencinin akademik anlamda akranlarından önde olduğu biçiminde yorumlanabilir. Öğretmen 10'un bu açıklamalarından okuma-yazma bilerek okula başlayan öğrencinin akademik gelişiminin diğer öğrencilere göre daha olumlu olduğu anlaşılmaktadır.

Öğrencinin Sınıf İklimindeki Rolü

Okuma-yazma bilerek ilkokula başlayan öğrencilerin sınıf ortamındaki durumları ve buna bağlı olarak sınıf iklimindeki rollerine ilişkin öğretmen görüşleri incelediğinde öğretmenlerin önemli bir bölümünün, okuma-yazma bilen öğrencinin akranlarının öğrenmesini beklerken sıkıldığı şeklindedir. Öğretmenler aynı zamanda sıkılan öğrencinin arkadaşlarını rahatsız etme eğiliminde bulunarak sınıf düzenini olumsuz etkilediğini belirtmiş. Öğretmenlerin okuma-yazma bilen öğrencilerin bulunduğu sınıflarda sınıf yöntemini sağlamada hakkındaki görüşleri aşağıdaki gibidir:

Benim kızım da öyleydi, okuma yazma bilerek gitti okula, mesela benim kızım ile ilgili öğretmenimiz sürekli şey Azra sen okuma işte bekle sabırlı ol şeklinde öğretmen öğrenciyi sürekli baskılamak zorunda kalıyor öğretmenin bunu yapması gerekiyor çünkü diğer öğrencilerin neyi ne kadar bildiğini ölçmesi için okuyan birisinin söylememesi lazım bizim en rahatsız olduğumuz şeydir hani tahtaya bir kelime yazarsınız acaba bu kelimeyi kim okuyor, okuyanlar siz uyarırsınız hatta 3-4 sakın siz söylemeyin başkalarından duymak istersiniz bu arada bir şeyler çözen var mı artık yavaş yavaş tutturan var mı diye onu merak edersiniz sınıf yönetiminde öğretmen hani biraz o okuyan öğrenciyi bekletmek zorunda kalıyor artı o öğrenci çok sabretmek zorunda kalıyor ı sıkılıyor öyle şeyler sıkıntılar yaşıyor bence (Öğretmen 6)

Ya şimdi öğretmenim onlar hazır geldikleri için öncelikle hazırlık uyum zamanında bizim ders motivasyonumuz motivasyon sağlıyoruz ya öğrencilerde o aşamada ı her şeyi söylüyor çocuklar sen derse tam motive ediyorsun işte bunu öğrenmesi gerekirken o ordan şimdi önceden söylediği için diğer çocuklar da bir heyecan kalmıyor önce söylediği için özellikle 1.sınıfta, fiş gösteriyorsun ya da işte harf gösteriyorsun senden önce sesini çıkartıyor arkadaşına artı ileriye doğru ben biliyorum havasına kapılıp hiçbir şey yapmak istemiyor sonra ıı bunlar klavye üzerinde okuma yazma öğrendikleri için hani ses temelli cümle öğrenmedikleri için klavye bilgisayarda öğrendikleri için de çok akıcı da okumaları olmuyor açıkçası sıkılıyorlar bazı etkinlikleri yapmaktan sıkılıyorlar yada işte söylüyorlar sürekli bir de bu okumayı öğrendi ama yazı şekilleri de çok bozuk oluyor (Öğretmen 8)

Tabi ki şimdi çocuk ı bildiği şeyi yapması ona sıkıcı geliyor, sıkıcı geldiği için sağda solda arkadaşına tabi şey yapıcak çocuk bunu az önce de söyledim bir umursamazlık, bir laubalilik bir şey geliyor yani çocukta (Öğretmen 12)

Öğretmen 6'nın yukarıdaki açıklamaları dikkate alındığında öğrencinin sabırlı olması gerektiği aksi takdirde sınıf düzeninin bozulabileceğini buna bağlı olarak da okuma-yazma bilerek okula başlayan öğrencinin sıkıldığını belirttiği görülmektedir. Öğretmen 6'nın bu ifadesinden öğretmenin öğrenciyi sabırlı olması için uyarmasının olağan bir durum olduğunu düşündüğü anlaşılmaktadır. Öğretmen 8 ise bu açıklamaları destekler nitelikte okuma-yazma bilerek okula başlayan öğrencinin diğer öğrencilerin motivasyonunu olumsuz etkilediğini dile getirmiştir. Ancak okuma bilerek okula

Okuma-Yazma Bilerek İlkokula Başlayan Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Gelişimlerinin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi

gelen çocukların önemli bir bölümünün klavyeden öğrendiğini düşünen Öğretmen 8 bu konuda öğrencilerin yazmayı bilmediğini ancak bu konuda çaba göstermedikleri için de sıkıldıklarını eklemiştir. Öğretmen 12 ise benzer şekilde, okuma-yazma bilerek okula gelen çocukların öğrenme-öğretme sürecinde sıkıldığını ve dolayısıyla arkadaşlarını rahatsız ettiğini belirtmiştir. Öğretmenlerin bu ifadeleri okuma-yazma bilerek okula başlayan öğrencilerin sıkılabileceğine ve bu öğrencilerin sınıf yönetimi açısından zaman zaman olumsuz durumlara yol açabileceğine dikkati çekmektedir.

İşte sınıf yönetimi açısından yani sizin için de çocuk için de zor oluyor o dengeyi çok iyi ayarlamak lazım çocuğu küstürmemek gerekiyor uyarılarla çünkü uyarılmayı sevmiyor çocuklar yani o çocuklar uyarılmak ha sen başarılısın otur der gibi, mesela okuma yaptırıyorsunuz okuduğu için diğerlerine hediye veriyorsunuz o zaten okuyor her seferinde ona da veriyorsunuz ben veriyorum yani çünkü onun hakkı o o hakkı onu almak (Öğretmen 1)

Bu sene benim öğrencilerimden birisi, yazma olmasa bile okumayı eksiksiz okuyarak geldi başladı tabi bunda öğretmenin tutumu da önemli ama çocuk sıkılıyor sıkılmaması için başka yollar bulma yokuna gidiyorsunuz yani çocuğun ilgisine ı dağıtmaması için kopmaması için ek çalışmalar yapıyorsunuz ya da farklı şekilde davranma yoluna gidiyorsunuz bunlar 2-3 tane olsa sınıfta sınıf ortamı bozulur, kendi bildiğini belirtmek istiyor bu da tabi diğer çocukları olumsuz etkileyebiliyor işte o durumda ı aradaki dengeyi koruyabilmek için işte ben senin bunu bildiğini biliyorum diye özel konuşma yaptım çok yapma arada sırada ben sana da söz vericem diye arada orta yolu bulmaya çalıştım, öğretmenin tutumu çok önemli kesinlikle çok önemli, onu küstürmemek diğer şimdi onu küstürmicem derken bu sefer ötekilerini küstürmek de var, işte aradaki dengeye sınıf ortamına göre sınıf ortamına göre dinamiğine göre o anda ayarlama yoluna gidiyoruz (Öğretmen 4)

Öğretmen 1 ve Öğretmen 4 de diğer öğretmenlerin ifadelerine benzer şekilde okuma-yazma bilerek okula başlayan çocukların akranlarını beklerken sıkılabildiğini bu nedenle ek etkinlikler sunmak gerektiğini ifade etmiştir. Ancak okuma-yazma bilen öğrenciye farklı etkinlikler yaptırırken diğer öğrencilerin bu durumdan olumsuz etkilenebileceğini vurgulamışlardır. Öğretmen 1 ve Öğretmen 4'ün bu açıklamalarından sınıftaki tüm öğrenciler arasında dengeyi kurmanın önemli olduğu anlaşılmaktadır.

Düzy fazla olduğu için ileri olduğu için örneğin bir harf öğreniminde ben bunu biliyorum ben bunu yapmicam ya da işte o çabuk yapıp geliyor bana bir tane daha ver ben bir tane daha yapıyım gibi böyle, evet o da oluyor ı ama işte sınıfın eğer düzeyi iyiye öğretmen rahat ediyor ama çok altta da bir öğrenci var ortalarda böyle biraz öğrenci var ortanın biraz altı çok iyiler olduğu zaman işte bu sefer ı bir ona gidiyorsunuz bir ona gidiyorsunuz o biraz sıkıntı oluyor (Öğretmen 3)

Öğretmen 3'ün açıklamalarından okuma-yazma bilerek okula başlayan öğrencilerin sınıf iklimindeki rolünü diğer öğrencilerin akademik seviyesini de göz önünde bulundurarak değerlendirdiği anlaşılmaktadır. Bir diğer ifade ile sınıftaki okuma-yazma bilmeyen diğer öğrencilerin okuma-yazmaya yatkınlığı yüksek ise okuma-yazma bilen öğrencinin sorun olmadığını ve böyle bir sınıf ortamında öğretmenin de rahat ettiğini aksi takdirde öğretmenin zorlandığını ifade ettiği görülmektedir. Bu açıklamadan hareketle, yalnızca okuma-yazma bilen öğrencinin durumunun değil aynı zamanda diğer öğrencilerin durumunun da sınıf iklimini belirlemede önemli olduğu anlaşılmaktadır.

Ya şöyle ıı sorun olarak bakarsanız yaratır ama ben sorun olarak bakmıyorum ona zenginlik ve onları motivasyon aracı olarak görüyorum bakın hecelemeden okuyacaksınız kerem yapabildi siz de yapabilirsiniz yani Kerem in yaptığı şey kolay bir şey değildi ama zamanla o çok okuyarak Kerem bunu yaptı, halen aynı şeyi söylüyorum mesela 2. sınıfın ortasındayız Kerem'in okuması onların okumasına göre halen çok daha Kerem in okuması çok daha akıcı, dolayısıyla Kerem'i ya da Yusuf Kağan'ı daha onlara bakıp onlar da yapabilir aynı yaştasınız yapabileceğiniz bir şey diyerek onları ıı diğer çocukların motivasyonunu artırıyorum ama buradaki en önemli şey sınıf disiplininde sorun yaratmayacak şey onları örnek göstermek onlara destek olmak onların evet biliyorum arkadaşlarınız bunu yaparken siz sıkılıyorsunuz ama bak sen de gidip kitabını alabilirsin kitap okuyabilirsin istersen bu kitabın resmini resimleyebilirsin çocuklar ne zamanki artık harflerin bittiğinde artık kerem le birlikte aynı etkinliği yapmaya başlıyorlar, dolayısıyla ıı ben hiç sorun yaşamadım öğretmenim, ayırıştırıcı değil de birleştirici bir yol izliyoruz...çocuğu o sırada çocukları yada okumayı bilen çocukları görevlendirerek diğer arkadaşlarıyla olan iletişimlerini ilişkilerini de güçlendirebilirsiniz mesela ben şunu da yaptım okuyan öğrencileri okumayan okumaya çalışan öğrencilerin yanına koydum hadi birlikte okur musunuz akran desteği yaptım, o çocuklara görev verdim, o çok önemli bir şey ama her zaman onların eşit olduğunu hissettirerek Afferin Kerem sen süpersin değil de çocuklar Kerem biliyor ve onun boş durmasını istemiyorum size destek olmasını istiyorum bana da yardımcı oluyor ama seneye hepimiz böyle olacaksınız, deyip onları motive ederek yani öğretmenim Kerem e hep bunu veriyor ama bunu verme sebebi Kerem okumayı öğrenerek gelmişti şimdi biz de seneye olucaz mesela bu sene çocuklar hiç böyle bir şey yaşamadılar çünkü hepsi okumayı öğrendiği için Kerem e ek görev vermiyorum (Öğretmen 10)

Hem avantaj hem dezavantaj nasıl avantaj ıı akran öğrenmesinin gerçekleştirmiş oluyorlar daha çok tabi ki biz elimizden geldiğince ıı bir çok şeyi öğretmeye çalışıyoruz ama kendi akranından öğrenmesi bazen çocuk için ayrı bir avantaj oluyor sonuçta öğrenci okuma yazma biliyorsa arkadaş bilmeyenlere yardım etmesi konusunda onları görevlendirebiliyoruz, ıı dezavantajı nedir bildiği için çok çabuk sıkılabiliyorlar dolayısıyla dersin düzenini bozma eğilimine giriyor eğer biraz hareketli bir öğrenciyse hareketli değilse zaten çok sıkıntı olmuyor arkadaşlarını bekliyor ama hareketli öğrenciyse bildiği ve çabucak bitirdiği için bu sefer sağındaki solundaki

Okuma-Yazma Bilerek İlkokula Başlayan Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Gelişimlerinin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi

arkadaşlarıyla işte ya konuşmaya çalışıyor ya bir şey vermeye çalışıyor, sınıf yönetimi açısından sıkıntısı oluyor (Öğretmen 11)

Öğretmen 10 ve Öğretmen 11 ise olaya farklı bir bakış açısı sunarak, okuma-yazma bilen öğrencileri diğer arkadaşlarına yardım etmek üzere görevlendirdiklerini böylece bu öğrencilerin sınıfın düzenini bozmaya vakitlerinin kalmadığını belirtmiştir. Öğretmen 10 bu konuda ayrıştırıcı değil birleştirici olmaya çalıştığını ifade ederken, Öğretmen 11 ise okuma-yazma bilen öğrencinin hareketli olma gibi kişilik özelliklerinin bazen olumsuz etki edebileceğini belirtmiştir. Bu kategoride görüş bildiren tüm öğretmenlerin açıklamaları dikkate alındığında yalnızca okuma-yazma bilerek okula başlayan öğrencinin durumunun değil aynı zamanda sınıfın diğer üyelerinin de bakış açıları ve durumunun bu öğrencinin öğrenme-öğretme sürecindeki rolünde önemli olduğunu göstermektedir. Özetle, diğer öğrencilerin akademik seviyesi birbirine yakın ve öğretmenlerin yönlendirmesi uygunsuz okuma-yazma bilerek okula başlayan öğrenciler sınıf iklimine olumsuz etki etmemektedir. Ancak, öte yandan okuma-yazma bilerek okula başlayan öğrenciler diğer öğrencileri beklerken sıkılmaktadır. Bu durumda sınıf yönetimi açısından öğretmeni zorlayabilmektedir.

Öğretmenin Okula Başlayan Çocuktan Beklentisi

Sınıf öğretmenlerinin bu kategorideki açıklamaları incelendiğinde görüşlerinin ikiye ayrıldığı anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin önemli bir bölümü çocuğa okula başlamadan okuma-yazma öğretmenin doğru olmadığını ve bu durumu önermediklerini ifade ederken, öğretmenlerin diğerleri ise bu durumun olumsuz olmadığını belirtmiştir. Öğretmenlerin bu konudaki görüşleri aşağıdaki gibidir:

Benim kendi çocuğum okuyarak gitti işte bilmiyodum okuduğunu, önermiyorum çünkü öğretmenimiz anlayışlı olmasaydı işim çok zordu çünkü öğretmene ı çıkışlarda bulunuyor işte öğretmen uyardığı zaman bunun ya da arkadaşlarına işte yani onların okuma yazma bilmediğini idrak edemiyor kendi bildiği için işte açıyorlar burda ne yapacağız öğretmenim diyorlar ötekileri de diyor işte bilmiyor musunuz işte siz hatta onlara böyle hani aptal mısınız gibi sözcükler kullanıyor (Öğretmen 1)

Öğretmen 1'in açıklamasından okuma-yazma bilerek okula başlayan öğrencinin sınıf öğretmeninin çocuğa karşı tutumunun önemli olduğu anlaşılmaktadır. Okuma-yazma bilerek okula başlayan çocukların diğer arkadaşlarının durumunu kavrayamamasından dolayı problem yaşandığını belirten Öğretmen 1 bu doğrultuda öğretmenin anlayışı olması ve iki öğrenci grubu arasında dengeyi kurması gerektiğini ifade etmiştir.

Okuma öğrense bile mutlaka yazmada sıkıntı yaşıyor ı yani eğer bir grup içerisinde bir sınıftaysa çocuk açısından da bence sınıfla birlikte gitmesi daha uygun hani aileler öğretmeye çalışıyorlar ona ama ı okusa bile dediğim gibi yazmada sorun oluyor tekrardan o yanlışları

düzeltilmek de bizim için zor oluyor o kendi yine yazdığı öğrendiği gibi gitmeye çalışıyor onu tekrar yenilemek zor oluyor yani ben ı hani kendi kendine öğreniyorsa onu engel konulmasın ama evde de zorla otur da öğretiyim denmesin (Öğretmen 7)

Anne babalar bunu prestij olarak görüyorlar ve birçok anne baba hiç öğretmenlikle ilgisi olmayan anne baba çocuğuna okuma yazma öğretmeye çalışıyor bir şekilde o halde aslında öğrenmeden gelmesi daha uygun, yani anne babalar çocuklarını yani okula duyuşsal olarak hazırlasınlar diye düşünüyorum ben ıı okuma yazmayı öğrenip gelen çocuklarda çok olumsuzluklar yaşıyoruz (Öğretmen 9)

En büyük sıkıntımız... anneleri ev hanımı okuma yazma öğrettiler 4 tane yeğenim okuma yazma bilerek gittiler okula... ı ı benim çocuğum aşağı yukarı yeğenlerimle aynı yaşlarda ben çocuğumun eline kalem verdim boya verdim işte şekilleri tanıttım ama bunun ötesine geçemedim... ben bu işin profesyoneliyim... burda bu alanda çalışıyorum ama çocuğuma okuma yazma öğretmedim çünkü yaşında öğrenmeli zamanında arkadaşlarıyla beraber öğrenmeli ... Türkçe de dil bilgisi konularının daha yoğun olduğu pratik zekayı ön plana çıkaran konular ortaya çıktığı zaman o sonradan okumaya geçen çocuklarım ilk okumaya geçeni sollayabiliyor... yani okuma yazma kesinlikle zekayla ölçülmez (Öğretmen 13)

Öğretmen 7, Öğretmen 9 ve Öğretmen 13 yukardaki açıklamalarından ebeveynlerin okuma-yazma öğretiminin sorumluluğunu üstlendiği anlaşılmaktadır. Öğretmen 7 kendi kendine öğrenme isteği olan çocuğa engel konulmaması ancak anne-babaların çocuğa zorla okuma-yazma öğretmek istemesinin doğru olmadığını belirtmiştir. Bu çocukların okuma bilse bile yazmada zorlandığını ifade eden Öğretmen 7, çocukların okumayı-yazmayı akranlarıyla birlikte öğrenmesinin daha uygun olduğunu dile getirmiştir. Öğretmen 9 ise ailelerin çocuğun bu durumunu ayrıcalık olarak gördüklerini ancak ailenin görevinin çocuğu duyuşsal olarak hazırlamak olduğunu, aksi takdirde bu öğrencilerin sorun yaşayabileceğini ifade etmiştir. Öğretmen 13 ise okuma-yazma bilerek okula başlamanın çocuklarda zekanın göstergesi olmadığını çocuğun akranları ile okuma-yazmayı öğrenmesinin daha doğru olduğunu ifade etmiştir. Yukarıdaki öğretmenlerin aksine daha az sayıda öğretmen ise okuma-yazma bilerek okula başlamanın olumsuz bir durum olmadığı görüşündedir. Öğretmenleri açıklamaları aşağıdaki gibidir:

Ya bak orda okuma yazmayı öğrenmesi kötü bir şey değil çocuğun sizin çocuğunuzun mesela bir poşetten bir uyarın olduğu sürece o çocuk öğrenecektir, önemli olan ailenin tutumu (Öğretmen 2)

Ben ıı olumlu düşünüyorum çünkü o çocuk bir müddet sıkılıyor ama ona ayrı faaliyet verdiğinde ona başka etkinlikler verdiğinde onu daha çok hızlandırabiliyorsun, çocuğu okuma diye okuyacak çocuğu da durdurmanın bir anlamı yok, okuyacak çocuk okusun gidecek çocuğa yolu açalım yani illa sen okuma diye niye frenleyelim ki çocuğu (Öğretmen 5)

Okuma-Yazma Bilerek İlkokula Başlayan Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Gelişimlerinin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi

Hem sınıfa örnek gösterirsiniz çocukların da böyle okuyabileceğini yaşitlarının ve akranlarının böyle okuyabileceğini bilen çocuklara da motivasyon ııı yani benim için her zaman böyle oldu artı oldu hiçbir zaman eksi olmadı çocuklar (Öğretmen 10)

Öğretmen 2 çocuğun akranlarından önce bir uyarandan okuma-yazmayı öğrenmesinin çocuğun gelişimi açısından olumsuz olmadığını ancak ailelerin okuma-yazma bilerek okula başlayan çocuklara karşı tutumlarının çocuğun diğer arkadaşlarıyla olan uyumu açısından önemli olduğunu dile getirmiştir. Öğretmen 5 ise okuma-yazma bilerek okula başlamanın öğrencinin akademik gelişimi açısından olumlu olduğunu belirtmiştir. Öğretmen 5 bu görüşünü, okuma-yazma bilerek okula başlayan öğrencilere ek etkinlikler vererek bu öğrenciyi daha da hızlandırıldığını ifade etmiştir. Bununla birlikte, Öğretmen 5 'in ifadelerinden çocuğun okuma-yazmayı öğrenmeyi kendi isteği doğrultusunda talep etmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Öğretmen 10 da benzer şekilde okuma-yazma bilerek okula başlayan öğrencilerin diğer öğrencilerin motivasyonuna da olumlu etki ettiğini bu nedenle olumsuz olmadığını ifade etmiştir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Okuma-yazma bilerek ilkokula başlayan öğrencilerin durumlarını öğretmenlerin bakış açısından inceleyen bu çalışmada, araştırma verilerinin *öğrencinin özellikleri, sınıf iklimdeki rolü ve öğretmenin beklentisi* olmak üzere üç ana kategoride toplandığı anlaşılmaktadır. Öğrenci özellikleri kategorisi sosyal özellikler ve akademik özellikler olmak üzere iki alt kategoriye ayrılmıştır. Sosyal özellikler kategorisi kapsamında özgüven ve merak gibi özellikler ön plana çıkmıştır. Ayrıca, öğretmenlerden tarafından bu özelliklerin şekillenmesinde ailenin tutumunun belirleyici olduğu ifade edilmiştir. Akademik özelliklerde ise öğretmenlerin önemli bir bölümü birinci sınıfın başında okuma-yazma bilen ve bilmeyen öğrenci arasındaki farkın ikinci sınıfta kapandığını ifade etmiştir. Öte yandan, az sayıda sınıf öğretmeni de okuma-yazma bilerek okula başlayan çocukların öğrenmeye ilişkin merakları sayesinde akranlarının hep ileride olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin bu ifadelerin sosyal ve akademik özelliklerin birbiri ile ilişkili olduğu anlaşılmaktadır. Oktay'a (2000) göre çocuklarda okul olgunluğunun gelişmesinde çocuğun kendine güvenmesi ve kendine ilişkin yeterlik algısı önemli rol oynamaktadır. Bununla birlikte, çocuğun kendi kapasitesinin üstünde güven duygusunun akademik ve sosyal açıdan çocuğa zarar verdiği bilinmektedir. Örneğin, Francis (2002) ile Özsoy ve Kuruyer'in (2012) çalışmalarında aşırı özgüvenin çocukların akademik başarıları açısından olumsuzluklara neden olduğu görülmektedir. Buna ek olarak, okul öncesi çağında plan ve programa bağlı olmadan, okuma-yazma bilen bir modeli taklit ederek okuma-yazmayı öğrenen öğrenciler "ben biliyorum" diyerek motivasyonunu yitirip akademik anlamda arkadaşlarının gerisine düşmektedir (Başar, 2013). Bununla birlikte, Yumuşak ve Balcı (2018) öğretmenlerin sınıfta istenmeyen davranışlar ilgili görüşlerini incelediği çalışmasında çocuklarda aşırı özgüvenin sınıfta istenmeyen davranışlara yol açtığını ortaya

koymuştur. Ebeveynler çocuğun özgüveninin gelişiminde en etkili bireylerdir (Sarı, 2016). Bu doğrultuda, okuma yazma-bilerek okula başlayan çocuğa sahip ailelerinin yaklaşımlarının, çocukların akranlarıyla olan iletişiminde rol oynadığı düşünülmektedir. Başar'a (2013) göre okuma-yazma bilerek okula başlayan çocuğa sahip aileler çocuğunun daha zeki olduğu düşüncesiyle öğretmenlerden özel ilgi beklemektedir. Bu araştırmadan elde edilen bulgularda da, öğretmenlerin ifadelerinden hareketle ailelerin okuma-yazma becerisi ile zekâ arasında ilişki kurduğu sonucuna varılmıştır. Ancak, okuma-yazma bilerek okula başlama çocuğun zekâ düzeyi hakkında tek başına bilgi vermemektedir (Süel, 2011). Alanyazını destekler nitelikte, bu araştırmada görüşülen pek çok öğretmen de okuma-yazma bilerek okula başlamanın zekâ ile ilgili olmadığını vurgulamıştır. Öte yandan, daha az sayıda öğretmen ise okuma-yazma bilerek okula başlamanın merak duygusu ile ilgili olduğunu ve meraklı çocukların öğrenmeye daha açık olduklarını dile getirmiştir. Merak ve öğrenme arasındaki ilişkiyi ortaya koyan pek çalışma mevcuttur (Berlyne, 1978; Litman 2005; Oudeyer, Gottlieb ve Lopes, 2016). Bu açıdan, bu öğretmenlerin ifadelerinin alanyazın ile örtüştüğü anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin yukarıdaki ifadelerinden hareketle iki farklı bakış açısı ortaya çıkmaktadır. Bunlardan ilki ailenin abartılı tutumlarına bağlı olarak çocukta gelişen aşırı özgüven sonucunda akademik olarak arkadaşlarının gerisinde kalması diğeri ise okuma-yazma bilerek okula başlayan çocuktaki merak duygusunun diğerk alanlara da transfer edilmesidir. Her iki görüşün de alanyazın tarafından desteklendiği anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda ailenin tutumu ve çocuğun bireysel durumu ön plana çıkmaktadır. Bir diğerk ifade ile çocuklara ailesi tarafından "sen okuma-yazma biliyorsun diğerk çocuklardan farklısın" gibi bir mesaj verilirse çocuk bu mesajı yanlış yorumlayabilmektedir. Bu da onu akademik ve sosyal anlamda olumsuz etkilemektedir. Ancak çocuk okuma-yazmayı kendi isteğiyle öğrendiyse ve öğrenme olgusuna ilişkin motivasyonu yüksekse bu durum çocuğu akademik anlamda arkadaşlarının ilerisine taşıyabilmektedir. Alanyazındaki bilgilerden ve bu araştırma kapsamında öğretmenlerin yapmış olduğu açıklamalardan hareketle, okuma-yazma bilerek okula başlama durumunun çocuğunun kendi şartları içinde değerlendirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda, çocuğun okuma yazmayı öğrendiği kaynak, çocuğun okuma-yazmaya ilişkin motivasyonu, ailenin tutumu ve öğretmenin çocuktan beklentisinin öğrencinin öğrenme-öğretme sürecindeki gelecek yaşantılarını belirlediği düşünülmektedir.

Çalışmada ortaya çıkan bir diğerk kategori okuma-yazma bilerek okula başlayan Öğrencinin Sınıf İklimindeki Rolü'dür. Bu kategoride öğretmenlerin, önemli bir bölümü okuma-yazma bilerek okula başlayan çocukların sınıf yönetimini sağlamada olumsuzluklara neden olduğunu ifade etmiştir. Öğretmenlerin açıklamalarından, bu öğrencilerin arkadaşlarını beklerken sıkıldığı ve buna bağlı olarak istenmeyen davranışlar sergiledikleri anlaşılmaktadır. Araştırmaya katılan tüm öğretmenler okuma-yazma bilerek ilkokula başlayan çocukların sınıfta sıkıldığı konusunda hemfikirdir. Elde edilen bu

Okuma-Yazma Bilerek İlkokula Başlayan Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Gelişimlerinin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi

bulgu, Başar'ın (2013) çalışması ile benzerlik göstermektedir. Bununla birlikte, araştırmaya katılan az sayıda öğretmen ise bu çocuklara akranlarının öğrenmesinde sorumluluk verdiklerini ve böylece sıkılarak arkadaşlarını rahatsız edip sınıf iklimine olumsuz yansıyacak durumların önüne geçtiklerini bildirmiştir. Öğretmen-öğretme ortamını daha etkili hale getirmek için sınıfta düzeninin sağlanması gerekmektedir (Küçükahmet, 2011). Çünkü öğrenmenin niteliği sınıf iklimindeki olumlu hava ile yakından ilgilidir ve buna bağlı olarak öğretmen olumlu sınıf iklimini sağlamada önemli role sahiptir (Vatansever-Bayraktar, 2015). Bu doğrultuda, çocuklara sorumluluklar verdiğini ifade eden öğretmenlerin destekleyici rolünün olumlu sınıf iklimi sağlanması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Öğretmenlerin, okuma-yazma bilen öğrenciye vermiş olduğu bu görev etkili öğretmenin rolleri (Smith, 1985; akt: Balcı, 1993) arasında tanımlanan “öğrencilerin birbirleri ile işbirliği içinde çalışmalarını ve işlerinde sorumluluk almalarını sağlayıcı yollar bulur” tanımı ile örtüşmektedir. Bu doğrultuda, bulgular bölümünde bir öğretmen tarafından da belirtildiği üzere okuma-yazma bilerek okula başlayan öğrencileri sorun olarak görmek yerine bu çocuklarla birlikte sınıf için en iyi ne yapılabilir sorusuna cevap aranması önerilmektedir. Bu sayede, okuma-yazma bilerek okula başlayan öğrencinin motivasyonu düşmeyeceği gibi aynı zamanda sorumluluk almanın hazzını tadacağı düşünülmektedir. Böylelikle, sınıf ikliminin bu durumdan olumlu etkileneceği öngörülmektedir.

Son olarak, Öğretmenin Okula Başlayan Çocuktan Beklentisi kategorisinde ulaşılan bulgulara bağlı olarak, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun okuma-yazma öğretiminin birinci sınıfta gerçekleşmesi gerektiğini belirttikleri görülmektedir. Bu öğretmenlerin görüşlerinde akranlarıyla birlikte öğrenmenin daha etkili olacağı düşüncesi hâkimdir. Buna ek olarak, sınıf öğretmeni dışındaki bir kaynaktan okuma-yazma öğrenen çocukların öğretmen tarafından öğretilenleri öğrenmede güçlük yaşadıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Öğretmenlerin bu görüşünü destekleyen araştırmalar mevcuttur (Başar, 2013; Bektaş, 2013). Bu araştırmalar sonuçları bakımından incelediğinde, öğrencilerin motivasyon düşüklüğü ile okuma-yazma bilerek okula başlayan öğrencilerin arkadaşlarının gerisinde kaldıkları görülmektedir. Az sayıda öğretmen ise okuma-yazma bilerek okula başlamanın olumsuz bir durum olmadığını ancak ailenin tutumunun önemli olduğunu ve hazır olmayan çocuğun zorlanmasının yanlış olduğunu dile getirmiştir. Araştırmaya katılan yalnızca bir öğretmen ise okumanın bilişsel kapasite üzerindeki etkilerinden hareketle, okula başlamadan çocuğa okumanın öğretilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bazı araştırmalar, öğretmenin bu görüşünü destekler niteliktedir (Çeliktürk-Sezgin ve Akyol, 2015; Missall vd., 2007; Teale ve Suzlby, 1986). Bu doğrultuda, okumanın bilişsel gelişim üzerindeki etkilerinden (Dodici, Draper ve Peterson, 2003; Neuman, 2016; Weigel, Martin ve Bennett, 2006) hareketle, anne-babalara çocuğu ilkokula başlamadan okuma-yazma öğrenmeye zorlamak yerine çocuğu okuma deneyimi ile erken yaşta tanıştırmak ve okuma

konusunda çocuğa örnek olmaları önerilmektedir. Çünkü ekrandan öğrenme ya da yanlış modelden öğrenme, ilkokul programında yer alan kazanımların edinilmesi hususunda öğrencileri zorlamaktadır. Ayrıca okul öncesi eğitimi çağındaki çocukların okuma-yazmayı öğrenmeleri zekâ ile ilgili bir durum değildir. Bu nedenle okuma-yazmaya hazır olmayan çocuğa karşı aileler tarafından baskıcı bir tutum izlenmemesi tavsiye edilmektedir. Normal zihinsel potansiyele sahip her çocuk okul çağı geldiğinde okuma-yazmayı öğrenebilmektedir. Baskıcı bir tutum izleyerek okuma-yazmayı öğretmenin çocuğun ileriki akademik yaşantıları açısından sorun teşkil edebileceği öngörülmektedir. Buna ek olarak, okuma-yazma bilerek okula başlayan çocuğun sınıfta sıkılması ve sınıf düzenini bozacak davranışlar sergilemesi öğretmen-öğrenci işbirliği ile giderilebilecek bir durumdur. Bu doğrultuda, öğretmenlere bu çocukları ek etkinlikler ve görevlerle desteklemesi önerilmektedir. Bu çalışmadan elde edilen bulgular, çalışma grubunun ifadeleri ile sınırlıdır. Bu nedenle, bu konuda daha kapsamlı öneriler sunabilmek için ileride bu konuda çalışacak araştırmacılara, öğretmen görüşmesine ek olarak gözlem ve aile görüşmesi yaparak elde edilecek bulguları derinleştirilmesi önerilmektedir.

Kaynaklar

- Aksoy, H. H. (2012). Piyasa memnuniyetinin yeni aracı: kesintili, dini, mesleki ve okul dışında eğitim. *Eğitim Bilim Toplum*, 40, 9–24.
- Altun, D., & Tantekin-Erden, F. (2016). Okul öncesi öğretmen adaylarının erken okuryazarlık ile ilgili görüşleri ve staj uygulamaları. *Journal of Kirsehir Education Faculty*, 17(1), 241–261.
- Balci, A. (1993). *Etkili okul-kuram, uygulama ve araştırma*. Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Başar, M. (2013). Okuma yazma öğrenerek ilkokula başlayan çocukların karşılaştıkları sorunların değerlendirilmesi. *Ekev Akademi Dergisi* 1(1), 275–294.
- Bay, N. D. (2008). Ana sınıfı öğretmenlerinin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına ilişkin yeterlik algılarının belirlenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bayat, S. (2015). İlkokuma yazma öğretiminde 60–66 aylık çocuklar ile ilgili yaşanan güçlüklerle ilişkin öğretmen görüşleri. *Uluslararası Türk Eğitim bilimleri Dergisi*, Nisan, 172–185.
- Bektaş, E. (2013). *İlkokuma yazma eğitiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm yollarının karma yöntem aracılığıyla incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Berlyne, D. E. (1978). Curiosity and learning. *Motivation and emotion*, 2(2), 97–175.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüktaskapu, S. (2012). Effect of family supported pre-reading training program given to children in preschool education period on reading success in primary school. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 12(1), 309–316.
- Conroy, S. A. (2003). A pathway for interpretive phenomenology. *International journal of qualitative methods*, 2(3), 36–62.
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry & research design: choosing among five approaches*, SAGE Publications.
- Çeliktürk-Sezgin, Z. & Akyol, H. (2015). Okuma güçlüğü olan dördüncü sınıf öğrencisinin okuma becerilerinin geliştirilmesi. *Turkish Journal of Education*, 4(2), 4–16.

Okuma-Yazma Bilerek İlkokula Başlayan Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Gelişimlerinin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi

- Dodici, B. J., Draper, D. C., & Peterson, C. A. (2003). Early parent—child interactions and early literacy development. *Topics in Early Childhood Special Education, 23*(3), 124–136.
- Francis, B. (2002). *Boys, girls and achievement: Addressing the classroom issues*. Routledge.
- Erdoğan, T., Altınkaynak, Ş. Ö., & Erdoğan, Ö. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin okuma-yazmaya hazırlığa yönelik yaptıkları çalışmaların incelenmesi. *İlköğretim Online, 12*(4), 1188–1199.
- Ergül, C., Karaman, G., Akoğlu, G., Tufan, M., Sarıca, A. D., & Kudret, Z. B. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin “Erken Okuryazarlık” kavramına ilişkin bilgi düzeyleri ve sınıf uygulamaları. *İlköğretim Online, 13*(4), 1449-1472.
- Ergül, C., Sarıca, A. D., & Akoğlu, G. (2016). Etkileşimli kitap okuma: dil ve erken okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesinde etkili bir yöntem. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 17*(02), 193–206.
- Ersoy, A. F. (2016). Fenomenoloji. Eds. Ahmet Saban & Ali Ersoy, *Çinde Eğitimde Nitel Araştırma Desenleri*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gündüz, F., & Çalışkan, M. (2013). 60–66, 66–72, 72–84 aylık çocukların okul olgunluk ve okuma yazma becerilerini kazanma düzeylerinin incelenmesi. *Electronic Turkish Studies, 8*(8), 379–398.
- Güneş, F. (2013). Okuma yazma öğrenme yaşı. *Journal of Theory and Practice in Education, 9*(4), 280–298.
- Henderson, S. J., Jackson, N. E., & Mukamal, R. A. (1993). Early development of language and literacy skills of an extremely precocious reader. *Gifted Child Quarterly, 37*(2), 78–83.
- Jackson, E. N. & Roller, C. M. (1993). *Reading with Young Children*. Reading Research –Based Decision Making Series.
- Karaman Benli, G. & Ergül, A. (2018). *Erken akademik becerileri değerlendirme araçları*. Eds. Oğuz Serdar Kesicioğlu & Binnur Yıldırım Hacıbrahimoğlu *Çinde: Erken çocuklukta Çocuğu tanıma ve değerlendirme*, Ankara: Eğiten Kitap.
- Kargın, T., Ergül, C., Büyüköztürk, Ş., & Güldenoğlu, B. (2015). Anasınıfı çocuklarına yönelik Erken Okuryazarlık Testi (EROT) geliştirme çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 16*(03), 237–270.
- Kargın, T., Güldenoğlu, B., & Ergül, C. (2017). Anasınıfı çocuklarının erken okuryazarlık beceri profili: Ankara örneklemini. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 18*(01), 61–87.
- Kartal, S. (2013). Türkiye’de ilkokula başlama yaşının beş yaşa indirilmesinin eğitim politikaları açısından değerlendirilmesi. *Mülkiye Dergisi, 37*(3), 201–214.
- Kutluca-Canbulat, A. N. , & Yıldızbaş, F. (2014). Okul öncesi ve sınıf öğretmenlerinin 60–72 aylık çocukların okula hazır bulunuşluklarına ilişkin görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 14*, 33–50.
- Litman, J. (2005). Curiosity and the pleasures of learning: wanting and liking new information. *Cognition & emotion, 19*(6), 793–814.
- Lopez, K. A., & Willis, D. G. (2004). Descriptive versus interpretive phenomenology: Their contributions to nursing knowledge. *Qualitative health research, 14*(5), 726–735.
- Mercan-Uzun, E. & Alat, K. (2014). İlkokul birinci sınıf öğretmenlerinin 4+ 4+ 4 eğitim sistemi ve bu sistem sonrasında ilkokula başlayan öğrencilerin hazır bulunuşlukları hakkındaki görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 14*(2), 15–44.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. Ankara.
- Missall, K., Reschly, A., Betts, J., McConnell, S., Heistad, D., Pickart, M., ... & Marston, D. (2007). Examination of the predictive validity of preschool early literacy skills. *School Psychology Review, 36*(3), 433–452.

- Müftüoğlu Ö (2012). Emek piyasalarının yeniden yapılanması sürecinde 4+4+4 formülü. *Eğitim Bilim Toplum*, 10(40), 25–33.
- Neumann, M. M. (2016). Young children's use of touch screen tablets for writing and reading at home: Relationships with emergent literacy. *Computers & Education*, 97, 61–68.
- Okday, A. (2000), *Yaşamın sihirli yılları: okul öncesi dönem*. İstanbul: Epsilon Yayınları, 2. Baskı.
- Oudeyer, P. Y., Gottlieb, J., & Lopes, M. (2016). Intrinsic motivation, curiosity, and learning: Theory and applications in educational technologies. In *Progress in brain research* (Vol. 229, pp. 257-284). Elsevier.
- Özsoy, G & Kuruyer, H. G. (2012). Bilmenin illüzyonu: matematiksel problem çözme ve test kalibrasyonu. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32(2), 229–238.
- Öztürk, E., & Uysal, K. (2013). İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin okuma–yazma süreçlerinin takvim yaşı yönünden karşılaştırılması. *Turkish studies-international periodical for the languages, literature and history of turkish or turkic*, 8(8), 1041–1054.
- Sağlam, H. İ., & Besen, T. (2015). Investigating classroom teachers' views on age of starting primary school for 60–66 months old children. *International Online Journal of Educational Sciences*, 7(2), 167–179.
- Sarı, E. (2016). *Çocuklarda özgüven gelişimi*. Antalya: Nokta E-Kitap.
- Süel, E. E. (2011). İlköğretim 1. sınıf üstün ve normal zeka düzeyindeki öğrencilerin fonolojik farkındalık düzeylerinin okuma başarıları üzerine etkisinin karşılaştırılması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi.
- Teale, W. H., & Sulzby, E. (1986). *Emergent literacy as a perspective for examining how young children become writers and readers*. Norwood, NJ: Ablex.
- Türk Tabipler Birliği (2012). Umudumuzun çiçekleri çocuklarımızın hep yanında olacak. <http://www.ttb.org.tr/index.php/Haberler/444-3289.html>.
- Tuğluk, İ. H., Kök, M., Koçyiğit, S., Kaya, H. İ., & Gençdoğan, B. (2008). Okul öncesi öğretmenlerinin okuma-yazma etkinliklerini uygulamaya ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (17), 72–81.
- Ülkü, Ü. B. (2007). *Anasınıfı ve ilköğretim I. sınıfa devam eden çocukların velileri ve öğretmenlerinin çocuk olgunluğu hakkındaki görüşlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Vatansever-Bayraktar, H. (2015). Sınıf yönetiminde öğrenci motivasyonu ve motivasyonu etkileyen etmenler. *Electronic Turkish Studies*, 10(3).
- Weigel, D. J., Martin, S. S., & Bennett, K. K. (2006). Mothers' literacy beliefs: Connections with the home literacy environment and pre-school children's literacy development. *Journal of Early Childhood Literacy*, 6(2), 191-211.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (Genişletilmiş 9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldızbaş, F., Parlakyıldız, B. (Temmuz, 2004). *Okul öncesi eğitimde öğretmenlerin okuma yazma hazırlık çalışmalarına yönelik uygulamaların değerlendirilmesi*. XIII. Eğitim Bilimleri Kurultayı, Malatya.
- Yumuşak, G., & Balci, Ö. (2018). Öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışları ile başa çıkma yöntemleri ve bu yöntemlerin etkililiğine ilişkin görüşleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(40), 223–254.

Extended Abstract

Introduction

The issue of when to acquire literacy skills in children is a highly controversial issue in both national and international literature. Researches indicate that children can learn to read and write before starting primary school. Because the age of starting school is still a topic under discussion in Turkey. Early literacy skills

Okuma-Yazma Bilerek İlkokula Başlayan Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Gelişimlerinin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi

are included in the preschool education program in Turkey. Accordingly, it is seen that the achievements to increase the awareness of letters and numbers in order to improve early literacy skills of children aged between 3 and 6 years are included in the curriculum. Besides, planned reading-writing instruction is included in the primary school first grade Turkish curriculum. However, when the literature is examined, it is understood that children experience reading and writing skills under the influence of many reasons both in Turkey and in various countries like USA and UK before the primary school age. Considering the perspectives presented above, it is understood that starting school with pre-school literacy have both positive and negative side according to the nature of the source they learned to read and write.

However, it is understood that if a child is ready in terms of literacy and if the child has interest and positive attitude about reading and writing and is receiving enough support, they can be successful in their future academic life in terms of reading ability. Although there are many studies focusing on early literacy skills in preschool period in our country, it is understood that there is a limited number of studies on the status of students starting primary school with pre-school literacy. In this context, it is thought that primary teachers who are the first ones to meet the children in primary school have important duties. Because, in some respects, the literate child will reduce the burden of the teacher in the teaching-learning process and in some respects will force the teacher. Therefore, it is thought that the teachers who experience this situation will shed light on both the researchers and the families. In this context, it is expected that clarification of this issue by means of the experiences of teachers will be a guide in increasing the quality of reading and writing teaching. In this respect, the research question is determined as follows:

- What are the experiences of the classroom teachers regarding students who start to primary school with pre-school literacy?

Method

This research is structured upon interpretive phenomenology. Study group was determined by criterion sampling technique. Based on teachers' professional experience, teachers who were enrolled in primary school at least once in their classrooms were included in the study. 15 class teachers including 3 male and 12 female teachers participated in the study. In this study, teacher interview form was used to collect data. A semi-structured interview form was prepared by the researcher in order to determine the experiences of the class teachers about the case. In the analysis of the data obtained from the research, the phenomenological data analysis procedure of Moustakas was used.

Result and Discussion

Most of the teachers who participated in the research stated that reading-writing should be taught at the first grade. In addition, it was found out that children who read and wrote a different source from their class teacher had difficulty in learning what was taught by the teacher. A small number of teachers stated that it is not a negative situation to start school with pre-school literacy. Also, families' attitudes are important in literacy skills. Before starting school, parents should not force children to learn reading and writing. Forcing children to learn reading and writing can lead to negative attitudes towards school. On the other hand, only one teacher participated in the study stated that reading should be taught to the child before starting school, based on the effects of reading on cognitive capacity. In this respect, based on the effects of reading on cognitive development, parents are encouraged to introduce the child at an early age with the experience of reading, rather than forcing them to learn to read and write before they start primary school, and to set an example for the child in reading. Because learning from the screen or learning from the wrong model forces the students to acquire the outputs in the primary school program.